

НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ

Стрімкий розвиток інформаційних технологій та глобальна диджиталізація суспільства кардинально трансформують традиційні підходи до здійснення правосуддя. Особливої актуальності ці процеси набувають в умовах воєнного стану в Україні та євроінтеграційних прагнень держави. Метою доповіді є аналіз сучасних тенденцій розвитку інформаційного забезпечення правосуддя та визначення перспективних напрямів модернізації судової системи України.

Однією з найбільш перспективних тенденцій є інтеграція технологій штучного інтелекту (ШІ) в судові процеси. Як зазначають дослідники, ШІ може суттєво оптимізувати процедури аналізу судових рішень, забезпечити швидку обробку великих масивів правової інформації та підвищити якість прийняття рішень [1]. Застосування алгоритмів машинного навчання дозволяє автоматизувати рутинні процеси, покращити доступ до правосуддя та забезпечити більш ефективний розподіл судових справ. Особливого значення набуває використання ШІ для прогнозування судових рішень та виявлення суперечностей у судовій практиці [6].

Пандемія COVID-19 та воєнні дії в Україні стали каталізаторами прискореного впровадження цифрових технологій у судочинстві. Розвиток електронного правосуддя включає функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС), підсистем «Електронний суд» та «Електронний кабінет» [2]. Ці інновації забезпечують можливість подання документів в електронному вигляді,

участі у засіданнях через відеоконференцзв'язок та автоматизованого розподілу справ між суддями. Водночас, впровадження цифрових рішень супроводжується низкою викликів, включаючи технічну неготовність системи та працівників, брак кадрів та необхідність проведення системного аудиту.

Феномен Legal Tech набуває дедалі більшої популярності, охоплюючи використання сучасних цифрових технологій для автоматизації юридичної діяльності [3]. Основними напрямками є технології доступу та обробки даних, рішення для автоматизації професійної діяльності юристів, інструменти автоматизації процесів застосування норм матеріального права. В Україні вже функціонують успішні Legal Tech стартапи, такі як OpenDataBot, «Суд на долоні», OblavaBot та інші, що сприяють підвищенню транспарентності та доступності правосуддя.

Важливою тенденцією є адаптація національних судових систем до європейських стандартів та імплементація практики Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) [4]. Особливого значення це набуває в контексті розслідування воєнних злочинів та забезпечення захисту прав людини під час збройних конфліктів. Використання ШІ для аналізу великих обсягів документів з бази даних HUDOC ЄСПЛ може суттєво підвищити ефективність правового аналізу та забезпечити швидший пошук релевантної судової практики.

Зростаючий обсяг цифрової інформації в судових системах вимагає посилення заходів кібербезпеки та захисту персональних даних. Важливими є питання забезпечення цілісності, конфіденційності та доступності судової інформації, особливо в умовах гібридних загроз [5]. Необхідною є розробка комплексних систем захисту інформації, що відповідають європейським стандартам та можуть протистояти сучасним кіберзагрозам.

Основними викликами залишаються технічна неготовність окремих учасників процесу, недостатнє кадрове забезпечення, необхідність гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами, забезпечення рівного доступу до цифрових технологій. Перспективними напрямками розвитку є створення спеціалізованих гібридних судів для розгляду воєнних злочинів, інтеграція судових інформаційних систем України з системами ЄС, впровадження предиктивної аналітики для прогнозування судових рішень.

Інформаційне забезпечення правосуддя перебуває на етапі кардинальної трансформації. Успішна модернізація вимагає комплексного підходу, що поєднує технологічні інновації, правове регулювання та міжнародну співпрацю. Впровадження сучасних ІТ-рішень має відбуватися з дотриманням принципів верховенства права, забезпечення прав людини та прозорості судочинства.

Список використаних джерел:

1. Kovalchuk O., Kolesnikov A., Proskurniak I., Halunko V., Kovach Y. Implementation of innovative information technologies in judicial proceedings: organizational and legal aspect. *Amazonia Investiga*. 2024. Vol. 13, Iss. 76. P. 53-62.
2. Колесніков А. П. Особливості запровадження та взаємодії модулів єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи. *Вісник Луганського навчально-наукового інституту імені Е.О. Дідоренка*. 2024. Вип. 2 (106), Ч. 1. С. 71-81.
3. Колесніков А. П. Legal tech в Україні в умовах глобальної диджиталізації. *Наукові записки. Серія: Право*. 2024. Вип. 16. С. 98-102.
4. Teremetskyi V., Kovalchuk O., Kolesnikov A., Bogdanov R., Korniienko M., Dir I. Improving the Information and Legal Support of the Judicial System of Ukraine: Experience of the European Court of Human Rights. *Journal*

of *Ecohumanism*. 2024. Vol. 3, No. 3. P. 61-74. URL:
<https://doi.org/10.62754/joe.v3i3.3349>

5. Aristovnik A., Kovač P., Murko E., Ravšelj D., Umek L, Bohatá M., Hirsch B., Schäfer F.-S., Tomaževič N. The Use of ICT by Local General Administrative Authorities during COVID-19 for a Sustainable Future: Comparing Five European Countries. *Sustainability*. 2021. Vol. 13. P. 11765.

6. Alghazzawi D., Bamasag O., Albeshri A., Sana I., Ullah H., Asghar M. Z. Efficient Prediction of Court Judgments Using an LSTM+CNN Neural Network Model with an Optimal Feature Set. *Mathematics*. 2022. Vol. 10. P. 683.